

Dosarul nr. 2ra-913/23
2-22072271-01-2ra-03072023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Jud: T. Sîrcu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Jud: Iu. Cotruță, V. Sîrbu, I. Țurcan)

Î N C H E I E R E

05 iunie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Oxana Parfeni
Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Andrei Donică și de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Donică împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova privind repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilegale a organului de urmărire penală, procuraturii și ale instanțelor judecătorești,

împotriva deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul incident declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, s-a admis apelul declarat de către Andrei Donică și s-a modificat hotărârea din 28 septembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 24 mai 2022, Andrei Donică a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, prin care a solicitat încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Andrei Donică a prejudiciului moral în sumă de 3 000 000 de lei.

În motivarea acțiunii a indicat că, la insistența fostului șef al Biroului Asociat de Avocați Centru, Petru Drăguță, la 06 februarie 2017, ofițerul de urmărire penală din cadrul Secției Urmărire Penală al Inspectoratului de Poliție Centru, Mihai Busuioc, și procurorul în Procuratura mun. Chișinău, Moraru Constantin au dispus începerea urmăririi penale împotriva sa, pentru furtul unor mese.

A relatat că, la 22 martie 2017 de către procurorul în Procuratura Centru, mun. Chișinău, Constantin Moraru, a fost pus sub învinuire în baza art.X alin. (X) lit. X) din Codul penal, fiindu-i aplicată măsura preventivă – obligarea de a nu părăsi localitatea, cu toate că procurorul cunoștea despre faptul că reclamantul are în gestiune dosare în mai multe raioane din țară. Ulterior, la 28 martie 2017, i-a fost prezentat rechizitoriu, în care, printre altele, s-a menționat că se află la evidența medicului narcolog și că se caracterizează negativ la locul de trai. Însă, pentru a dezminți aceste fapte, a fost nevoit să se înjosească și să meargă la dispensarul narcologic, la fel, a pierdut timp și la

Inspectoratul de poliție pentru a obține caracteristică de la locul de trai, ca să demonstreze că procurorul Moraru Constantin a întocmit un rechizitoriu fals.

A menționat că, judecarea cauzei în toate instanțele judecătorești a durat mai mult de 5 ani, timp în care activitatea sa profesională a fost perturbată, a scăzut esențial munca sa urmare a stresului, frustrării și temerii că va fi condamnat ilegal, în plus unii clienți au refuzat serviciile sale de asistență juridică, unii brutal au solicitat restituirea sumelor de bani achitați, în poftida volumului de muncă și a timpului dedicat de ani de zile pentru lucru efectuat, iar, alți clienți nici nu au apelat, deoarece de la Biroul Asociației de Avocați Centru erau informați că reclamantul este hoț.

A declarat că, prin sentința din 04 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, Andrei Donica, a fost achitat de învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute de art.X alin.(X), lit. X) din Codul penal, din motiv că, fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii. Sentința primei instanțe a fost menținută prin decizia din 04 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, însă, prin decizia din 10 noiembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, cauza a fost transmisă spre rejudecare în instanța de apel.

Ulterior, prin decizia din 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, sentința din 04 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost menținută, iar, prin decizia din 22 martie 2022 a Curții Supreme de Justiției, a fost menținută decizia din 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

A susținut că, în rezultatul cauzei penale în urmă căruia a fost achitat, i-au fost încălcate mai multe drepturi constituționale, precum și cele prevăzute în Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

A menționat că, a suferit stresuri și frustrări, fiindu-i afectată statutul de avocat, iar faptul atragerii ilegale la răspundere penală, care i-au devenit cunoscute multor persoane din poliție, procuratură, instanțe de judecată, i-au afectat starea psihică și emoțională, precum și statutul profesional. La fel, și faptul suspendării dreptului de deținere și port armă, l-a provocat moral, or, fiind membrul al asociației vânătorilor, nu putea participa la vânătoare împreună cu colegii.

A mai menționat că, prin aplicare ilegală a măsurii preventive – obligarea de a nu părăsi localitatea, a fost în imposibilitate de a acorda asistență juridică clienților săi din alte localități din țară, ceea ce a dus la atingerea onoarei, demnității, cinstei și reputației profesionale în calitatea sa de avocat.

A mai susținut că, pentru întreaga perioadă cât a durat examinarea cauzei penale, i-au scăzut veniturile aproximativ cu 60 %, ceea ce echivalează cu suma de 800 000 de lei, și în acest sens, nu a obținut banii meritați din profesarea avocaturii.

Prin urmare, a considerat că suma solicitată cu titlu de prejudiciu moral o consideră ca o compensație ce i-ar aduce satisfacție echitabilă, ținând cont de gravitatea și durata suferințelor psihice, suferințe care potrivit jurisprudenței CEDO pot fi calificate ca tortură.

În drept, reclamantul și-a întemeiat acțiunea conform art.3 alin. (1), art.11 alin. (1) lit. b)-g) alin. (2)-(3) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art.2007 și art.2037 din Codul civil, art.1, art.3 CEDO și art.2 Protocolul nr.4 la CEDO.

Ulterior, în cadrul ședinței de judecată reclamantul a micșorat cuantumul pretențiilor din acțiune, solicitând în final încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Andrei Donică a prejudiciului

moral în sumă de 1 100 000 de lei.

Prin hotărârea din 28 septembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă parțial, fiind dispusă încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Andrei Donică a prejudiciului moral în sumă de 50 000 de lei, în rest acțiunea s-a respins (f.d.15, Vol.II).

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 04 octombrie 2024, Andrei Donică a declarat apel nemotivat (f.d.19, Vol.II), iar, la 01 decembrie 2022 a depus motivarea apelului (apel suplimentar), împotriva hotărârii din 28 septembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii (f.d.41/47, Vol.II).

La 30 septembrie 2022, Ministerul Justiției al RM a declarat apel nemotivat, împotriva hotărârii din 28 septembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii (f.d.20, Vol.II).

Prin încheierea din 01 decembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererii de apel și s-a comunicat apelantului despre necesitatea prezentării cererii de apel motivate în termen de 10 zile din momentul recepționării prezentei încheieri (f.d.38/39, Vol.II).

Ulterior, prin încheierea din 17 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău apelul declarat de Ministerul Justiției al RM, s-a restituit din motivul neînălăturării neajunsurilor din cererea de apel (f.d.54/56, Vol.II).

La 07 martie 2023, Ministerul Justiției al RM, a declarat apel incident împotriva hotărârii din 28 septembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe în partea admiterii pretențiilor, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii (f.d.63/71, Vol.II).

Prin decizia din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul incident declarat de Ministerul Justiției al RM. S-a admis apelul declarat de Andrei Donică. S-a modificat hotărârea din 28 septembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, prin majorarea cuantumului prejudiciului moral încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Andrei Donică de la 50 000 de lei la 60 000 de lei. În rest, hotărârea din 28 septembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a menținut fără modificări (f.d.77, 78/89, Vol.II).

Pentru a decide astfel, instanța de apel analizând normele legale relevante și aplicabile cazului dedus judecății în coraport cu probatoriul administrat la dosarul cauzei a conchis că concluzia instanței de fond este una parțial neîntemeiată.

În argumentarea acestei poziții, instanța de apel a constatat că, prin ordonanța organului de urmărire penală al Inspectoratului de Poliție Centru din 06 februarie 2017 s-a dispus începerea urmării penale conform bănuielii rezonabile că a fost săvârșită infracțiunea prevăzută la art.X alin.(X) lit. X), X) și X) din Codul penal (f.d.18, Vol.I).

Prin ordonanța de punere sub învinuire a procurorului în Procuratura mun. Chișinău, din 22 martie 2017, Andrei Donică a fost pus sub învinuire de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.X alin. (X) lit.X) din Codul penal (f.d.19, Vol.I).

Iar, potrivit rechizitoriului întocmit de procurorul în Procuratura mun. Chișinău, din 22 martie 2017, reclamantul a fost învinuit că, prin acțiunile sale intenționate a săvârșit infracțiunea prevăzută de art.X alin. (X) lit. X) din Codul penal, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altor persoane, cu cauzarea de daune în proporții considerabile (f.d.20/22, Vol.I).

Ulterior, sentința din 04 aprilie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, Andrei Donică a fost achitat pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii (f.d.107/121, Vol.I).

În contextul celor constate, instanța de apel a menționată că, în vederea asigurării unei protecții față de asemenea situații inechitabile, există o serie de garanții legale, cele mai relevante acte normative care conțin aceste garanții sunt prevăzute de dispozițiile art.53 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova, art.2007 alin.(1) din Codul civil, precum și dispozițiile Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanței judecătorești.

La fel, instanța de apel a reținut că, Andrei Donică pretinde repararea prejudiciului moral în baza Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în temeiul sentinței din 04 aprilie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, prin care Andrei Donică a fost achitat de învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute de art.186 alin.(2), lit. d) din Codul penal, din motiv că, fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii (f.d.107-121), astfel, la caz, fiind aplicabilă Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

În aceste circumstanțe, instanța de apel a apreciat ca fiind neîntemeiate argumentele apelantului Ministerului Justiției al RM, în ceea ce privește lipsa dreptului reclamantului apelant de a cere despăgubire în cazul din speță în temeiul Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, or, sentința irevocabilă de achitare a lui Andrei Donică duce la reabilitarea deplină a inculpatului și conferă dreptul reclamantului intimat de a solicita repararea prejudiciului.

Așadar, în contextul normelor de drept enunțate și a situației de fapt constatată, ținând cont de faptul că Andrei Donică a fost achitat, instanța de apel a conchis că acesta este îndreptățit să solicite repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în temeiul art.6 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

Astfel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, prin prisma normelor de drept citate supra și a situației de fapt constatată în speța dedusă judecării, instanța de apel a relevat că, prima instanța corect a conchis referitor la faptul că Andrei Donică este subiect al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și că acesta este îndreptățit să solicite compensarea prejudiciului cauzat în legătură cu aceste acțiuni.

Or, pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penale, în condițiile normei de drept enunțate supra, este necesară devenirea definitivă și irevocabilă a sentinței de achitare, condiție legală întrunită în prezenta speță.

În continuare, cu referire la cerința de încasare a prejudiciului moral în sumă de 1 100 000 de lei, instanța de apel a reținut că, prima instanța corect a conchis că acesta este reparabil în temeiul Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, dar incorect a determinat cuantumul acestuia.

La acest capitol, instanța de apel analizând prevederile art.2036 alin.(1), art.2037

alin.(1)-(3) din Codul civil, în coraport cu circumstanțele cauzei, a reținut că lui Andrei Donică i-au fost cauzate suferințe psihice, prin faptul că, a fost urmărit penal pentru săvârșirea unei infracțiuni mai puțin grave, pentru care legea penală prevede închisoare de până la 4 ani, în privința reclamantului/apelant fiind efectuate mai multe acțiuni procesuale precum suspendarea dreptului de deținere sau de port și de folosire a armelor, recunoașterea acestuia în calitate de învinuit, inculpat cu audierea acestuia.

Mai mult decât atât, instanța de apel a notat că, Andrei Donică a fost nevoit timp cât a durat procesul penal să dea explicații, să prezinte probe, să se prezinte de fiecare dată la orice citare a organului de urmărire penală sau instanța de judecată, să combată alegațiile din rechizitoriu referitoare la faptul că se află la evidența medicului narcolog, timp de 4 ani 11 luni și 16 zile cât a durat judecarea cauzei, ultimul s-a aflat într-o stare de nervozitate, stres, frustrare și dezamăgire.

A mai conchis instanța de apel că, urmărirea penală în privința lui Andrei Donică a avut un impact destul de puternic și asupra imaginii acestuia, care fiind avocat ca rezultat al stresului, frustrării și temerii că va fi condamnat ilegal i-a fost perturbată activitatea profesională.

În contextul celor sus enunțate, instanța de apel a reținut că, potrivit prevederilor art.19 alin.(1) din Codul civil, persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel, iar în condițiile în care a fost achitat, fiind reabilitat Andrei Donică este îndreptățit în temeiul Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 de a solicita repararea prejudiciului moral.

Pe cale de consecință, instanța de apel apreciind în ansamblu circumstanțele speței și având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, caracterul și gravitatea suferințelor suportate, statutul social al persoanei, a considerat necesar încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Andrei Donică a sumei de 60 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, care în opinia instanței de apel constituie o satisfacție echitabilă pentru reclamantul apelant.

Totodată, la aprecierea cuantumului prejudiciului moral, instanța de apel a reținut și gravitatea infracțiunilor de care a fost învinuit reclamantul apelant Andrei Donică, statutul social al acestuia, dar și atitudinea instanței vizavi de aceste aspecte. Or, conform hotărârii CEDO din 10 noiembrie 2004, în cauza Ernestina Zullo vs Italia, Curtea a menționat că mărimea daunei morale va fi stabilită în funcție și de nivelul de viață în statul respectiv.

În aceste împrejurări, instanța de apel a considerat rezonabil modificarea cuantumului prejudiciului moral de la 50 000 de lei care este o sumă insuficientă în raport cu gravitatea suferințelor suportate, statutul social al persoanei la 60 000 de lei care constituie o satisfacție echitabilă pentru reclamantul apelant.

Sub alt aspect, instanța de apel a menționat că, suma de 1 100 000 de lei pretinsă de reclamant cu titlu de despăgubire morală și suma de 50 000 de lei acordată de către prima instanța reclamantului cu titlu de prejudiciu moral pentru acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală sunt vădit disproporționate încălcării constatate, în plus, nici nu corespund jurisprudenței Curții Supreme de Justiție.

În această ordine de idei, instanța de apel ținând cont de faptul că hotărârea primei instanțe este una parțial neîntemeiată în privința sumelor adjuocate cu titlu de prejudiciu moral de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM, a ajuns la concluzia de a respinge apelul incident declarat de Ministerul Justiției al RM,

a admite apelul declarat de Andrei Donică, cu modificarea hotărârii primei instanțe.

La 12 iunie 2023, Andrei Donică, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

În susținerea recursului s-au indicat motivele de drept și de fapt invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță cât și instanța de apel, suplimentar invocându-se că instanțele judecătorești ierarhic inferioare au interpretat în mod eronat legea și au aplicat în mod eronat normele de drept material, precum și că nu au luat în considerare circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii pe care le consideră constatăte și nu au fost dovedite cu probe veridice și suficiente.

Ulterior, la 14 iulie 2023, Andrei Donică, a depus recurs suplimentar la cererea de recurs depusă împotriva deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

În susținerea recursului suplimentar a indicat că, atât prima instanța, cât și instanța de apel la adoptarea soluțiilor contestate, eronat au interpretat nu numai legislația națională ce ține de satisfacția echitabilă în astfel de cauze, dar și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care punctează că, compensațiile cu titlu de prejudiciu moral acordate la nivel național pentru violarea Convenției Europene pentru apărarea Drepturilor Omului, să fie comparabile cu cele acordate de Curte (cauza Ciorap nr. 2 v. Moldova, 2010).

A mai invocat faptul că, în cazul reclamantului au fost violate mai multe articole din Convenție (art. 2, art.3, art.8, art.2 Protocolul 4), deoarece circumstanțe invocate în prima instanță, cât și în instanța de apel, a fost probate și argumentat, mai mult ca atât nu au fost contestate de către reprezentantul pârâtului, însă, cu părere de rău, nu au fost le-au luat în considerare de către instanțele de judecată ierarhic inferioare.

A susținut că, instanța de apel eronat a invocat ca motiv de neîncasarea sumei solicitate, cauza Ernestina Zullo vs. Italia, ce ține de „nivelul de viață”, iar, suma 60 000 de lei dispusă spre încasare, cu titlu de prejudiciu moral, corespunde acestui nivel în RM.

În opinia recurentului, suma de 60 000 de lei, încasată în beneficiul lui Andrei Donică, cu titlu de prejudiciu moral, nu este echitabilă, în situația, când în ambele cazuri este vorba de „tragerea ilegală la răspundere penală”, numai că, în cazul lui Andrei Donică au fost violate mai multe articole din Convenție, astfel, suferințele psihice și fizice, au fost de un grad foarte înalt, de aceea suma de 1 100 000 de lei, nu este exagerată, aceasta sumă va oferi cu adevărat o satisfacție echitabilă.

La 08 august 2023, Ministerul Justiției al RM, a declarat recurs împotriva deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, cu titlu principal casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea admiterii parțiale a cererii de chemare în judecare depusă de Andrei Donică, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii. Iar, cu titlu secundar, în cazul în care instanța de recurs va decide că acțiunea civilă este întemeiată, solicită modificarea deciziei din 04 aprilie 2023, în partea ce ține de încasarea din contul bugetului de stat a prejudiciului moral, în sensul diminuării acestei sume corespunzător sumelor acordate în cazuri similare de către Curtea Europeană și instanțele judecătorești naționale.

În susținerea recursului a invocat că, instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, eronat a interpretat dreptul material, care reglementează aprecierea prejudiciului moral în speță.

Cu referire la cuantumul prejudiciului moral, a menționat că, instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au motivat efectiv hotărârile în această parte, stabilind în mod

arbitrar cuantumul acestei pretenții, prin enumerarea acțiunilor procesuale desfășurate în privința intimatului/reclamantului și prin invocarea faptului că acesta a fost acuzat de comiterea unei infracțiuni mai puțin grave și impactul acestor acțiuni asupra intimatului/reclamantului prin enumerarea unor stări și emoții invocate de intimat/reclamant și de altfel, lipsite de suport probator.

A mai invocat că, instanțele de judecată inferioare urmau să-și motiveze actele de dispoziție emise, în partea stabilirii cuantumului prejudiciului moral prin raportarea circumstanțelor speței la prevederile legale și anume prin prisma criteriilor stipulate la art. 11 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, precum și la art. 219 alin.(4) din Codul de Procedură penală.

La caz, a remarcat că atât prima instanța, cât și instanța de apel au stabilit cuantumul prejudiciului moral prin prisma doar unor criterii, incidența cărora la circumstanțele speței a fost analizată superficial.

Or, conform prevederilor art. 6 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilit de prezenta lege, apare în cazul, devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare.

În acest sens, a remarcat că instanțele de judecată inferioare corect au constatat că în privința intimatului a fost emisă sentință de achitare din 4 aprilie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, nr.X-XX/XX, irevocabilă prin decizia din 22 martie 2022 a Curții Supreme de Justiție, nr. Xra-X/XX, astfel, se atestă prezența cazului prevăzut la lit. a) art. 6 din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, care aparent ar acorda dreptul la reabilitare, fapt care, Ministerul Justiției al RM, nici nu la negat și nu la contestat.

Totuși, a susținut că, motivarea expusă în actele de dispoziție emise de instanțele de judecată inferioară precum că, Andrei Donică este în drept să solicite repararea prejudiciului cauzat, în conformitate cu prevederile Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, în prezența doar a hotărârii de achitare, o apreciază ca fiind o poziție eronată, în condițiile în care intimatul nu întrunește nici una din condițiile stabilite la art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998.

Or, în sensul art.3 al Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, rezultă că pentru angajarea răspunderii Statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală, sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ilicite, respectiv, nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea Statului.

La caz, a remarcat că instanțele de judecată inferioare s-au limitat la transcrierea art. 3, cu enumerarea acțiunilor procesuale efectuate în privința lui Andrei Donică, fără a preciza care anume condiție este întrunită în speță, fără a califica acțiunile organului de drept prin prisma dispoziției respective, fără a argumenta ilegalitatea acțiunilor procesuale efectuate de către organele de urmărire penală în privința ultimului.

În această ordine de idei, a relevat că organul de urmărire penală, conform art. 19 din Codul de procedură penală, a avut obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor invocate în actul de sesizare, de a constata atât circumstanțele care dovedesc vinovăția, cât și cele care dezvinovățesc, precum și circumstanțele care atenuează sau agravează răspunderea penală.

Subsecvent, a precizat că recunoașterea persoanei în calitate de bănuit și învinuit sunt măsuri procesuale prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică în vederea stabilirii adevărului, având ca scop legitim de asigurarea măsurii eficiente de

luptă cu criminalitatea și acest scop este proporțional anumitor restricții care pot avea loc în cadrul desfășurării urmăririi penale.

Astfel, reieșind din probatoriul acumulat la faza urmăririi penale, a considerat că acțiunile procesuale realizate în privința intimatului/reclamantului Andrei Donică au fost necesare și legale la etapa procesuală corespunzătoare. Anume în cadrul cercetării judecătorești probele administrate pentru elucidarea faptelor și împrejurărilor cauzei sub toate aspectele în condiții de nemijlocire, publicitate și contradictorialitate au dovedit lipsa vinovăției prezentului intimat/reclamant în comiterea infracțiunii imputate.

În consecință, a precizat că, deși, aparent Andrei Donică ar dispune de dreptul pretins în condițiile art. 6 lit. a) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, totuși în privința acestuia nu au fost comise acțiuni ilicite, or, în lipsa temeiului statuat în art. 3 alin. (1) din Legea 1545, prejudiciul pretins a fi cauzat reclamantului nu este reparabil.

A mai susținut că, instanțele judecătorești inferioare, la emiterea soluțiilor judecătorești, nu au evitat subiectivismul inerent evaluării mărimii despăgubirilor acordate, nu au menținut echilibrul între interesele individuale ale persoanei și interesele generale ale întregii societăți.

Or, aplicarea eronată de către instanțele judecătorești inferioare a normelor de drept material denotă un efect nociv nu doar pentru societate, dar și pentru cadrul legal, din motiv că se creează un precedent care cu trecerea timpului este tot mai greu de remediat.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 04 aprilie 2023 (f.d.77, Vol.II).

Decizia motivată a Curții de Apel Chișinău din 04 aprilie 2023, a fost expediată pentru cunoștință participanților la proces, prin intermediul poștei electronice, la data de 20 iunie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d.90, Vol.II).

Astfel, recursurile declarate la 12 iunie 2023, de către Andrei Donică și la 08 august 2023, de către Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, se consideră depuse în termenul stabilit de lege.

La 03 iulie 2023, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul oficiului poștal, a expediat în adresa participanților la proces, copia recursului declarat de către Andrei Donică, împotriva deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, iar, la 17 iulie 2023, copia recursului suplimentar declarat de Andrei Donică, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referințe, sau după caz, referință suplimentară, fapt ce se confirmă prin scrisorile de însoțire anexate la materialele dosarului (f.d.97;106, Vol.II).

La 21 iulie 2023, prin intermediul poștei terestre (f.d.110, Vol.II), Procuratura Generală a depus referință la recursul declarat de către Andrei Donică, împotriva deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat respingerea cererii de recurs ca neîntemeiată (f.d.107/108, Vol.II).

La 09 august 2023, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul oficiului poștal, a expediat în adresa participanților la proces, copia recursului declarat de către Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 119, Vol.II).

Prin referința depusă la 11 august 2023, Andrei Donică a solicitat respingerea recursului declarat de către Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 04 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d.122/123, Vol.II).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

Conform art. XI alin. (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor.

În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursurilor declarate de către Andrei Donică și de către Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 24 mai 2023 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinată în baza temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare până la 01 septembrie 2023.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că cererile de recurs depuse de către Andrei Donică și de către Ministerul Justiției al RM, sunt inadmisibile, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare la data depunerii cererii de recurs).

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau

aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data declarării recursului.

Din analiza recursurilor declarate, rezultă că, Andrei Donică a invocat temei de admisibilitate prevederile art. 432 alin.(2) lit. c) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data de 12 iunie 2023, iar, Ministerul Justiției al RM, a invocat temei de admisibilitate prevederile art. 432 alin. (1) și (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data de 08 august 2023.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reținând că recurenții au făcut trimitere la temeiul de drept prevăzut de art.432 alin.(1) și (2) lit. c) în vigoare la data depunerii recursului, precum că, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, sau în cazul în care instanța judecătorească a interpretat eronat legea, nu a stabilit că nu a stabilit că instanța de apel, aplicând normele respective, ar fi extins norma juridică dincolo de ipotezele la care se aplică sau invers.

Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu, existența circumstanțelor expuse în art.432 alin.(3) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursurilor, și anume, dacă cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; dacă cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale, nu le-a stabilit.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu, existența circumstanțelor expuse în art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, și anume dacă au fost săvârșite alte încălcări decât cele indicate ce ar constitui temei de declarare a recursului în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau dacă instanța de apel a apreciat probele arbitrar, sau dacă ar exista erori comise ce ar duce la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, nu a depistat.

În acest context, Completul de judecată reține că, recursul exercitat conform

Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

Totodată, potrivit jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri. În speță, Completul de judecată menționează că recursurile în cauză conțin obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurenților la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Drept urmare, Completul de judecată reține că argumentele invocate de către Andrei Donică și de către Ministerul Justiției al RM, nu pot constitui temei de admisibilitate a recursurilor, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursurile declarate de către Andrei Donică și de către Ministerul Justiției al RM, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursurilor și drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art.433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art.440 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursurile declarate de către Andrei Donică și de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Diana Stănilă